

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ I

KAVRAM VE KURALLARIN GELİŞİMİ

Prof.Dr. F. Olcay TOPAÇ

İş sağlığı ve güvenliği

Bütün dünyada sanayileşmenin artması ve yeni teknolojilerin gelişmesinin sonucu olarak iş sağlığı ve güvenliği kavramı giderek daha çok önem kazanmaya başlamıştır.

İş sağlığı ve güvenliği teknoloji, ekonomi, hukuk, tıp - fizyoloji ve toksikoloji - ergonomi, fizik ve kimya dâhil olmak üzere birçok bilimsel alanla ilgili konularda sanayi ve faaliyetlere özgü değişen kapsamlı multidisipliner bir alandır.

Geleneksel anlamıyla iş sağlığı ve güvenliği; “işyerlerini işin yürütümü nedeniyle oluşan tehlikelerden uzaklaştırmak ve sağlığa zarar verebilecek koşullardan arındırarak, daha iyi bir çalışma ortamı sağlamak için yapılan sistemli çalışmalar” olarak tanımlanmaktadır

- ❖ iş kazalarının sayısını azaltmak,
- ❖ çalışanlara daha sağlıklı bir iş ortamı sağlamak.

İş sağlığı ve güvenliğinin temel amacı

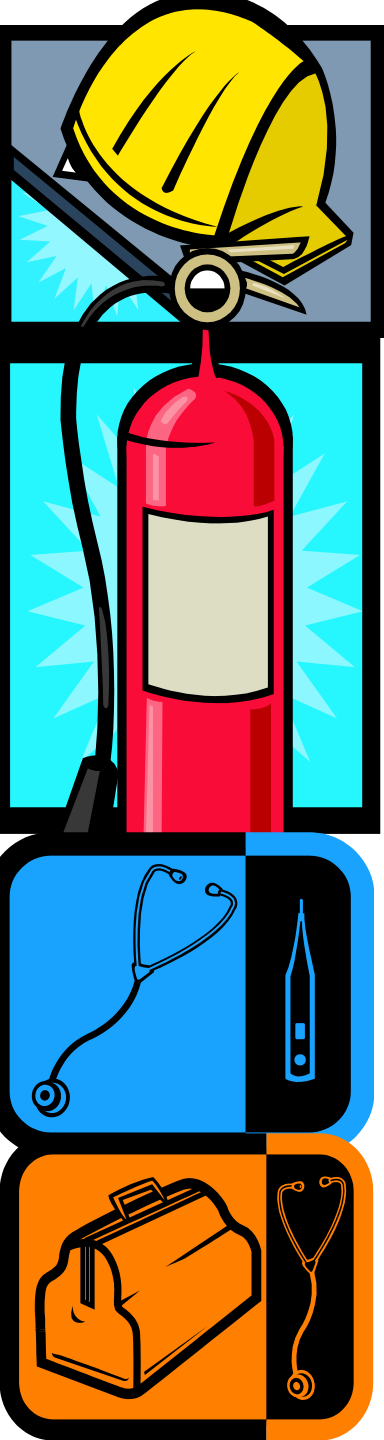

***Gelişmekte olan
ülkelerde
karşılaşılan ölümlü
iş kazaları sayısı
sanayileşmiş
ülkelere oranla daha
yüksektir.***

Bu durum, iş sağlığı ve güvenliği programlarının daha çok sanayileşmiş ülkelerde uygulanmasından kaynaklanmaktadır.

İş Sağlığı ve Güvenliği

a) İş güvenliği

b) İş sağlığı

İş Güvenliği

İşçilerin iş kazalarına uğramalarını önlemek amacıyla güvenli çalışma ortamını oluşturmak için alınması gereken önlemler dizisine **İŞ GÜVENLİĞİ** denir.

İş güvenliğinin amacı

- Çalışanlara güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamı sunmak,
- Çalışma koşullarının olumsuz etkilerinden onları korumak,
- İş ve işçi arasında mümkün olan en iyi uyumu sağlamak,
- İşyerlerindeki riskleri tamamen ortadan kaldırmak ya da doğabilecek zararları en aza indirebilmek.

SAĞLIK

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) sağlığı şöyle tanımlamaktadır:

Sadece hastalık ve sakatlığın olmaması değil, beden, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik hali

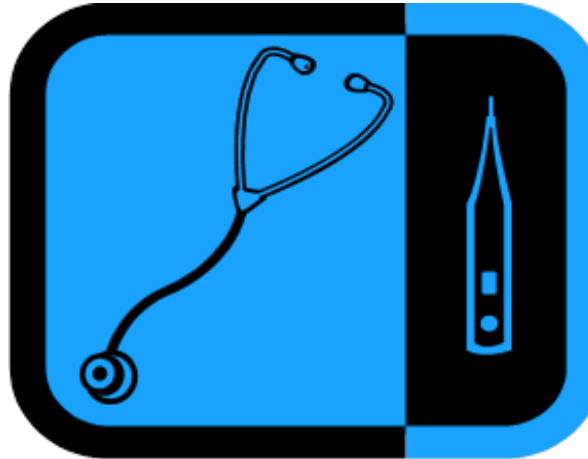
- Çalışanların sağlıklarını sosyal, ruhsal ve bedensel olarak en üst düzeyde tutmak,
- Çalışma koşullarını ve üretim araçlarını sağlığa uygun hale getirmek,
- Çalışanları zararlı etkilerden koruyarak işin ve çalışanın birbirine uyumunu sağlamak, üzere kurulmuş bir tıp dalıdır.

İş
Sağlığı

İş Sağlığı

Özetle, iş sağlığı konusunun ana teması, çalışan personelin sağlığıdır.

İş yeri çalışma koşullarının olumsuzluğu sebebiyle sağlık durumu olumsuz etkilenen, sağlık durumlarını hatta yaşamlarını yitiren çalışan sağlığı, şüphesiz ki iş sağlığı kavramının merkezinde yer almaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ile Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) İş Sağlığı ve Güvenliğini,

Tüm mesleklerde işçilerin bedensel, ruhsal, sosyal iyilik durumlarını en üst düzeye ulaştırmak ve bu düzeyde sürdürmek,

işçilerin çalışma koşulları yüzünden sağlıklarının bozulmasını önlemek,

işçileri çalıştırılmaları sırasında sağlığa aykırı etmenlerden oluşan tehlikelerden korumak,

işçileri fizyolojik ve psikolojik durumlarına en uygun mesleksel ortamlara yerleştirmek ve bu durumları sürdürmek olarak tanımlar.

Özet olarak; İş Sağlığı ve Güvenliği;

Çalışanların korunmasını
sağlamaya yönelik
inceleme ve uygulamalar
bütünüdür

İşyeri

Bir işverenin maddi olan ve olmayan araçlarla belirli bir teknik amacı gerçekleştirmesine yarayan ve süreklilik gösteren organize bir bütündür. Bir başka deyişle çalışmanın (yani işin) yapıldığı yerdir.

İşveren

Kısaca “Bir hizmet sözleşmesi ile ücret karşılığında kişileri çalıştıran, işyerinin sahibi” olarak tanımlanabilir.

Hukuki olarak ise; İşyerinin ve üretim araçlarının sahibidir.

İşveren “Tüzel Kişi(1)” veya “Gerçek Kişi(2)” olabilir.

(1)= **Tüzel kişi** gerçekte kişilik sahibi olmayan ancak varsayımsal olarak kişilik sahibi olduğu kabul edilen kişi veya mal topluluklarıdır. Başka bir deyişle; ”Hukuk bakımından birçok kişinin veya malın topluluğundan doğan ve tek bir kişi sayılan varlık”.

(2)= **Gerçek kişi**, sağ ve tam doğmak şartı ile kişinin anne karnına düşmesinden ölümüne kadar süreçte hukuken kişiler için kullanılan terimdir.

İşçi

Bir hizmet sözleşmesi ile ücret karşılığında işveren emrinde çalışan kişidir. Üretimin tartışmasız en önemli bileşenidir. İş kazasını yaşayan da, meslek hastalığına yakalanan da işçidir.

İSG KAPSAMINDA TEMEL TANIMLAR

İş

Bir hizmet sözleşmesi ile ücret karşılığında mal ve hizmet üretimi için yapılan eylem(ler)dir. Üretimin gerçekleştirilebilmesi için çalışanlar bir vardiya boyunca onlarca hatta yüzlerce değişik iş (eylem=çalışma) yapmaktadırlar.

Tehlike

İşyerinde var olan ya da dışarıdan gelebilecek, çalışanı veya işyerini etkileyebilecek zarar veya hasar verme potansiyelini, ifade eder.

İSG KAPSAMINDA TEMEL TANIMLAR

Risk

RİSK

Tehlikelerden kaynaklanan bir olayın, meydana gelme ihtimali ile zarar verme derecesinin bir bileşkesidir.

Tehlikeden kaynaklanacak kayıp, yaralanma ya da başka zararlı sonuç meydana gelme ihtimali (İSG Risk Değ. Yön),

$$\text{RİSK} = i \times D$$

i : İhtimal
D: Zararın derecesi

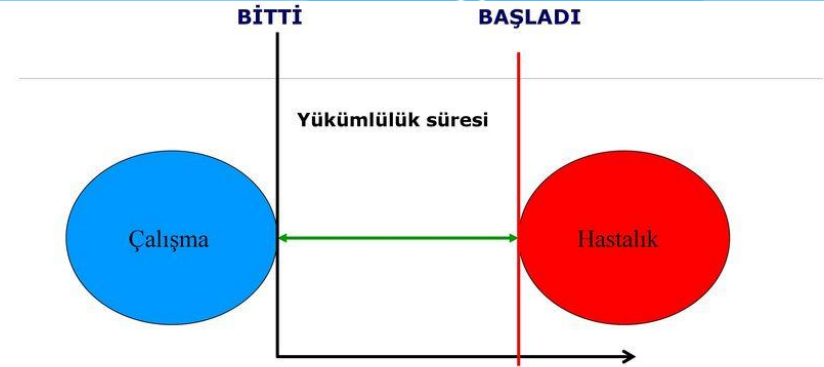
İş Hijyeni

Endüstriyel hijyen olarak da tanımlanmaktadır.

İşyerlerinde bulunan sağlık risklerinin saptanması, ölçümler yapılması, bu risklerin ortadan kaldırılması amacı ile teknik düzenlemeler yapılması gibi konularla ilgilenen bilim dalıdır.

Yükümlülük Süresi

Sigortalının meslek hastalıkları için Devletin sağladığı bazı haklardan yararlanmak için belirlenmiş bir kavramdır.

Sigortalının meslek hastalığına sebep olan işinden fiilen ayrıldığı tarih ile meslek hastalığının meydana çıktığı tarih arasında geçen en uzun süreyi ifade eder.

Her meslek hastalığı için ayrı bir süre belirlenmiştir

İSG KAPSAMINDA TEMEL TANIMLAR

Maruziyet süresi

Zararlı etkenin başlamasıyla hastalık belirtilerinin ortaya çıkması için gereken en az süre.

MAK değeri

Müsade Edilen Azami Konsantrasyon (Maximum Allowable Concentration); Çalışma süresi boyunca hiçbir zaman ulaşılmaması veya aşılmaması gereken düzey.

ESD değeri

Eşik Sınır Değeri (Threshold Limit Value – TLY)
Günlük 8 saat veya haftalık 40 saat süren bir çalışma süresi boyunca değişik zamanlarda yapılan ölçümlerin ortalama değeri. (Kronik toksik etkili maddeler için)

İŞ KAZASI

Dünya Sağlık Teşkilatı **(WHO)** tarafından, önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinelerin, araç ve gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olay,

Uluslararası Çalışma Teşkilatı **(İLO)** tarafından da, belirli bir zarar ya da yararlanmaya neden olan, beklenmeyen, önceden planlanmayan bir olay olarak tanımlanmaktadır.

İŞ KAZASI

Her iki tanım da iş kazası,

-
- ❖ Beklenmeyen,
 - ❖ istenmeyen ve
 - ❖ planlanmayan
 - ❖ sonuçta insan ve eşyaya
 - ❖ zarar veren bir olay

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

Bu kanunun 13. maddesinde hükme bağlanan 5 durumda meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan, bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.

İş kazası

Meslek Hastalığı

İşyeri ortamında bulunan faktörlerin etkisi ile meydana gelen hastalıkların ortak adı.

**Sigortalının çalıştırıldığı işin niteliğine göre, tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı, geçici veya sürekli hastalık, sakatlık ya da ruhi arıza halleri meslek hastalığı kapsamında değerlendirilmektedir.
(5510 sayılı SGK Kanunu)**

İSG KAPSAMINDA TEMEL TANIMLAR

İş Yeri Hekimliği

Çalışma hayatı ile ilgili sağlık sorunlarının - hastalıkların tanı ve tedavisi ile bu hastalıklardan korunma konusundaki tıbbi etkinlikler.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı aracılığıyla belgesi bulunan, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevlendirilmiş olan hekimlere de **İşyeri Hekimi** denir.

Bir hekimin işyeri hekimi unvanını alabilmesi için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca yetkilendirilen Eğitim kurumlarından eğitim sertifikası alması ve eğitim sonrasında yapılan sınavdan başarılı olması gerekmektedir.

Çalışanın uygun işte çalışma hakkı

Sağlıklı ve güvenli koşullarda, insan onuruna yakışır bir şekilde, bireyin kendini gerçekleştirmesi ve topluma hizmet noktasında gerçek imkânlar sunan bir işte çalışma tüm çalışanların hakkıdır.

İşçi, işveren ve devletler bu hakkı korumaya çalışmalı, korunduğundan emin olmalı ve mevcut durumdan daha iyi çalışma koşulları ve çalışma ortamını sağlamaya çalışmalıdır.

İSG politikaları

İş sağlığı ve güvenliği politikaları oluşturulmalıdır.

Bu politikalar bütüncül bir şekilde hem ulusal hem işletme düzeyinde uygulanmalı ve ilgili tüm taraflara etkili bir şekilde bildirilmelidir.

İSG sistemi

Ulusal iş sağlığı ve güvenliği sistemi kurulmalıdır. Bu sistem, koruyucu bir sağlık ve güvenlik kültürü oluşturmak ve sürdürmek için gerekli tüm mekanizmaları ve unsurları içermelidir.

Ulusal sistemin korunması, kademeli olarak geliştirilmesi ve periyodik olarak incelenmesi gereklidir.

İSG ulusal programı

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili ulusal bir program açık ve kesin bir şekilde oluşturulmalıdır.

Sonrasında program uygulanmalı, izlenmeli, değerlendirilmeli ve periyodik olarak gözden geçirilmelidir.

Paydaşlarla görüş alışverişi

Sosyal taraflar ve diğer paydaşlarla görüş alışverişi yapılmalıdır.

İş sağlığı ve güvenliği politikalarının oluşumu, uygulanması ve gözden geçirilmesi sürecinin tüm aşamalarında sosyal tarafların katılımı sağlanmalıdır.

Önleme ve korumanın önceliği

İş sağlığı ve güvenliği programları ve politikaları, 'önleme ve korumayı' amaçlamalıdır.

Çalışmalar öncelikle işyeri düzeyinde önleme üzerinde yoğunlaşmalıdır. İşyerleri ve çalışma ortamları, güvenli ve sağlıklı olacak şekilde planlanmalı ve tasarlanmalıdır.

Sürekli İyileştirme

İş sağlığı ve güvenliği politikalarının sürekli iyileştirilmesi sağlanmalıdır.

Böylece mesleki yaralanmaların, hastalıkların ve ölümlerin önlemesine yönelik düzenlemelerin ve teknik standartların bilimsel ilerleme ve iş dünyasındaki diğer değişikliklere periyodik olarak uyarlanmasını sağlanacaktır.

Bilgilendirme

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin bilgilendirme ve farkındalık yaratma, bu alana yönelik etkili programların ve politikaların geliştirilmesi ve uygulanması için hayati öneme sahiptir.

Çalışma ortamındaki tehlikeler ve tehlikeli maddelerle ilgili doğru bilgilerin toplanması, işyerlerinin gözetimi, etkili politikaların oluşturulması ve programlara uyumun izlenmesi ve iyi örneklerin değerlendirilmesi gereklidir.

Sağlık Hizmetleri

Uygun sağlık hizmetlerinin sunumu, iş sağlığı uygulamasında merkezi bir unsurdur.

Bu konudaki çalışmalar işçilerin fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan tam iyilik halini arttırma ve geliştirme odaklı olmalıdır.

İş sağlığı hizmetleri tüm çalışanları kapsayacak şekilde kurulmalıdır.

Tazmin, tedavi ve iyileştirme hizmetleri

İş kazası ve meslek hastalığı geçiren çalışanlar için tazmin, tedavi ve iyileştirme hizmetleri sağlanmalıdır.

Eğitim ve öğretim

Eğitim ve öğretim, güvenli ve sağlıklı çalışma ortamı oluşturmak için gereken vazgeçilmez unsurlardandır. Çalışanlar ve işverenler, sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarının anlamı ve önemi hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Görev, sorumluluk ve yükümlülükler

İş sağlığı ve güvenliği alanında çalışanlar, işverenler ve yetkili makamlar belirli sorumluluklara, görevlere ve yükümlülüklere sahiptir.

Örneğin, çalışanlar işyerindeki mevcut güvenlik prosedürlerini takip etmeli; işverenler güvenli çalışma koşulları ve ilk yardıma erişim imkânı sağlamalı; yetkili makamlar ise iş sağlığı ve güvenliği politikalarını tasarlamalı, izlemeli ve geliştirmelidir.

Denetim Mekanizması

İş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, korunması, geliştirilmesi ve diğer yasalarla uyumunun sağlanması için etkin bir denetim mekanizması gereklidir.

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İş Sağlığı ve Güvenliği'nin Tarihsel gelişimi

İlk çağlar

**Taş ocakları,
madenler**

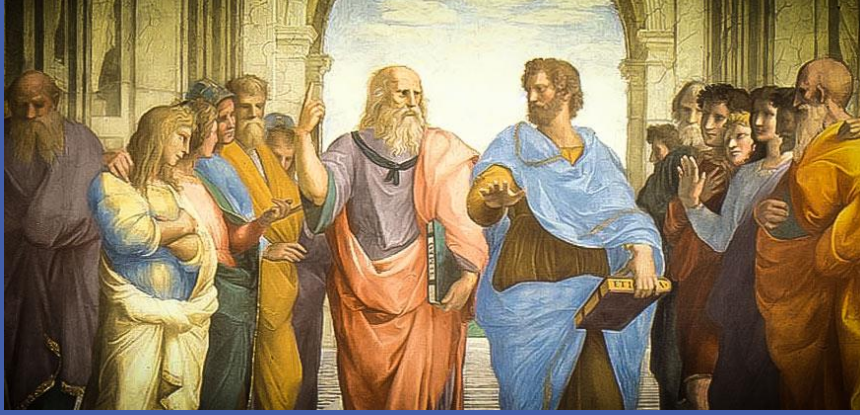
**Bernardino
Ramazzini**

**Endüstri
devrimi ve
izleyen yıllar**

Günümüz

İlk Çağlar

Hipokrat - M.Ö. 460-370

Kurşun zehirlenmesi

Platon (Eflatun) - M.Ö. 428-348

Zanaatkarların çalışma koşullarından kaynaklanan sorunları incelemiş

Eski Mısır'da mimar-hekim Imhotep ; (M.Ö. 2600) piramit işçilerinde bel incinmelerine işaret etmiş,

Yunanlı düşünür **Herodot**, yine aynı çağlarda **Eflatun** ve **Aristoteles** gibi düşünürler işçilerin sağlığı ve iş kazaları üzerinde durmuşlardır

Nicander(M.Ö.200)
Hipokrates'in çalışmalarını genişletmiş, **kurşun Koliği ve kurşun anemisini** incelemiş

İlk Çağlar

Romalı şair-hekim Juvenal ; (M.S. 60-140) ayakta durarak çalışanlarda varis oluşumlarına ve demircilerdeki göz hastalıklarına dikkat çekmiştir.

Romalı idareci-hekim Pliny; (M.S. 23-79) tozlu çalışma mekanlarının öksürük ve nefes darlığıyla ilişkili olduğuna dikkat çekmiş ve çalışanların korunması amacıyla maske yerine geçmek üzere başlarına torba geçirmelerini önermiştir.

Antik Yunan Hekimi Galen ;(M.S.130-201) madenci, kimyacı, terzi ve balıkçılarda yaptıkları işten kaynaklanan rahatsızlıklar oluştuğuna dikkat çekmişlerdir

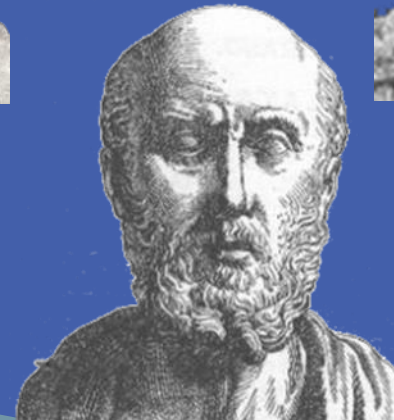
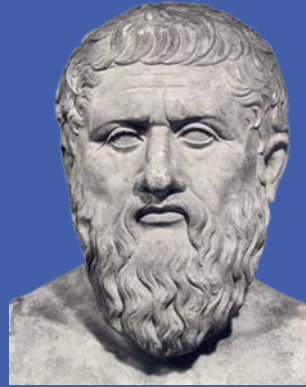
Feodal Dönem

Alman bilim adamı Georgius Agricola (1494-1555) ve İsviçreli doktor ve kimyager Paracelsus (1493-1541) madencilerdeki akciğer hastalıklarına işaret etmişler.

Paracelsus (1493-1541) ise madenden çıkardıklarımız karşısında madencilerin sağlıklarını ödüyörüz şeklinde iş sağlığının önemini vurgulamış ve 3 ciltlik bir kitap kaleme almış.

Taş ocakları, madenler...

Agricola radon gazı ve akciğer kanseri ilişkisini, tozlu ortam ve pnömokonyoz ilişkisini anlamlandırmış ve “madenci hastalığı” adını vermiş. Ayrıca korunmaya yönelik tavsiyelerde bulunmuş.

1633-1714 yılları arasında İtalya'da yaşamış olan hekim ve öğretim üyesi **Bernardino RAMAZZİNİ** çeşitli işlerde çalışanların sağlık durumlarını incelemiş ve ilk meslek hastalıkları kitabını yazmıştır.

Bundan dolayı Ramazzini'ye «İş hekimliğinin Babası» denilir.

Ancak, Ramazzini' nin çalışmaları ve çabaları kendi zamanında fazla ilgi uyandırmamıştır.

RAMAZZİNİ

Dr. Bernardino Ramazzini

Kendisi yazmış olduğu kitabında (**De Morbis Artificum Diatriba**) ;

“Bir hastanın evine gittiğinizde ona neresinin ağrıdığını, ne zamandan beri hasta olduğunu, bağırsaklarının düzenli çalışıp çalışmadığını, son günlerde ne tür yiyecekler yediğini sorarsınız.

Bu sorulara ben bir soru daha eklemek isterim; **hastaya ne iş yaptığını da sorunuz.**” diyerek yapılan iş ile hastalık arasındaki ilişkinin önemini kalıcı olarak tıbbı kazandırmıştır.

İnsanların sağlıkları ile yaptıkları iş arasında bir ilişki olduğunun bilimsel olarak anlaşılması ve üzerinde durulmaya başlanması 18. yüzyıl başlarına doğrudur.

Daha önceleri, insanların yaptıkları işlerden dolayı hastalanmaları, yaralanmaları , sakat kalmaları ve ölmeleri, yapılan işin kaçınılmaz bir sonucu gibi değerlendiriliyordu.

Endüstri devrimi

İSG alanındaki gelişmeler hızlı olmamıştır.

Ancak, **Sanayi Devrimi** denilen sosyal, ekonomik ve teknik olayların ortaya çıkardığı zorlamalar bu konunun gelişmesini sağlamıştır.

Özellikle **18.yüzyıl ortasından sonra – 1761**-buhar gücünün endüstride kullanılmaya başlanması, küçük çapta ve beden gücüne dayanan üretimin yerini fabrika üretiminin almasına yol açmıştır.

Endüstri devrimi

Bu dönemde, ucuz işgücü olarak, küçük yaştaki çocuklar, hamile kadınlar bile çok ağır şartlarda çalıştırılmaya başlanmıştır.

Endüstri devrimi

Fransa'da 1840 yılında hazırlanan bir raporda; 4-5 yaşındaki çocukların bobin taşıma işlerinde, 6 yaşındaki çocukların ise iplik bağlama işlerinde çalıştırılmakta olduğu ve her gün, 16-17 saat ayakta kaldıkları belirtilmektedir.

İngiltere'de 1842 yılında hazırlanan bir raporda; 6-10 yaşlarındaki çocukların sağlığa son derece zararlı kömür ocaklarında çalıştırılmakta olduğu, kömür tozlarının zararlarına karşı en basit önlemler dahi alınmadığı ve çocukların %70' i bizim halkımızın İngiliz hastalığı dediği “**Raşitizm**” hastalığına yakalandığı belirtilmektedir.

Endüstri devrimi

Sanayileşme ile birlikte, çalışanların sağlık ve güvenliğinde büyük sorunlar ortaya çıkınca konu toplumun dikkatini çekmiş;

- “Olumsuz barınma şartları,
- Korunma tedbiri alınmadan kullanılan zehirli maddeler,
- Güvenlik tedbiri olmayan makineler,
- Çok uzun çalışma süreleri,
- İşgücünün fazla kazanç uğruna istismar edilmesi “

gibi etkenlerin oluşturduğu tahribatı giderme çareleri aranmaya başlamıştır.

Yasal Düzenlemeler

İngiltere

1802

- Health and Morals of Apprentices Act(çırakların sağlığı ve morali)
- Çalışma süresi 58 saat/hafta
- Eğitim

1833

- En küçük çalışma yaşı – 10 yaş
- Doktor raporu (işe giriş muayenesi)

1847

- İşyeri denetimi
- İş müfettişliği

İSG Kavramının Tarihi Gelişimi (20.yy.)

2. Dünya Savaşı sonrası dünyanın değişen siyasi ve iktisadi koşulları, iş hukuku alanında gelişmelerin de başlangıcı olmuştur. Savaş sonrasında Doğu Avrupa ülkelerinin çoğu, Sovyetler Birliği'nin etkisi altına girmiş, iş ilişkileri bütünüyle devlet otoritesi altına girmiştir. Batı Avrupa ülkelerinde ise, sosyal adalet temeline dayalı özgürlükçü modern iş hukukunu oluşturma çabaları başlamıştır. İSG, sanayileşmiş ülkeler, AET ve ILO tarafından giderek daha çok önemsenen bir konu halinde gelmiş, günümüze kadar gelişimini sürdürmüştür.

Türkiye’de İSG Kavramının Tarihi Gelişimi

I.Tanzimat öncesi

Lonca- (Mesleki
teşkilatlar)
(Orta Sandığı-
Teavün Sandığı)

II.Tanzimat ve Meşrutiyet dönemi

- ❖ 1865, Dilaver Paşa Nizamnamesi (Havza-i Fahmiye Teamülnamesi)
- ❖ 1869, Maadin Nizamnamesi
- ❖ 1871, Ameleperver Cemiyeti
- ❖ 1895, Osmanlı Amele Yardımlaşma Cemiyeti

III. Cumhuriyet dönemi

- ❖ 1921, 151 sayılı kanun; Ereğli Havza-ı Fahmiye Maden Amelesinin Hukukuna Müteallik Kanun (Çalışma saati 8 saat Fazla çalışmaya 2 kat ücret)
- ❖ 1926, Borçlar Kanunu
- ❖ 1930, Umumi Hıfzıssıha Kanunu

Türkiye'de yasal düzenlemeler

Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet döneminde işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili bir çok yasal düzenleme yapılmıştır. En önemlileri şunlardır:

1936 yılında yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanunu.

(Bu yasayla, ilk kez işçi sağlığı ve iş güvenliği konusu ayrıntılı ve sistemli olarak düzenlenmiştir.)

1967 yılında 931 sayılı iş yasası çıkarılmış (Şekil bakımından anayasaya aykırı sayılmasından dolayı Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir.)

Türkiye'de yasal düzenlemeler

Cumhuriyet Dönemi

- ☐ 1946 yılında İşçi Sigortaları Kurumu kuruldu.
- ☐ **1946 yılında Çalışma Bakanlığı kuruldu.**
- ☐ 1950 yılında Hastalık ve Analık Sigortası Yasası çıkarıldı.
- ☐ 1950 yılında Sanayi ve Ticarete İş Teftişi **Hakkındaki uluslararası sözleşme onaylandı.**
- ☐ 1957 yılında İhtiyarlık Sigortası Yasası çıkarıldı.
- ☐ 1961 T.C anayasası 43.44.48 maddeleri

Türkiye’de yasal düzenlemeler Cumhuriyet Dönemi

- 1965 yılında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası kabul edildi.

(Bu yasa ile bu alandaki düzenlemeler tek çatı altında toplanmıştır.)

- 1971’de 1475 Sayılı İş Kanunu çıkarıldı.

İSG'de Uluslararası İşbirliği

- * ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü 'nun kuruluşu, 1919
- * WHO (Dünya Sağlık Örgütü), 7 Nisan 1948
- * Diğer uluslararası kuruluşlar

İSG'de Uluslararası İşbirliği

DSÖ- WHO (Dünya Sağlık Örgütü)

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), kuruluşundaki temel amaç olarak tüm insanların mümkün olan en yüksek sağlık düzeyine ulaşmalarını hedeflemektedir. Bu amacını gerçekleştirmek için uluslararası sağlık çalışmalarını sürdürmektedir.

DSÖ Anayasası'nın 26 üye ülke tarafından onaylanmasının ardından, 7 Nisan 1948 tarihinde DSÖ resmen kurulmuştur.

Türkiye, 1949 yılında Dünya Sağlık Örgütü'ne resmen üye olmuştur

7 Nisan her yıl "**Dünya Sağlık
Günü**" olarak kutlanmaktadır

DSÖ- WHO (Dünya Sağlık Örgütü)

GÖREVLERİ:

- Sağlık alanında uluslararası nitelik taşıyan çalışmalarda yönetici ve koordinatör makam sıfatıyla hareket etmek.
- BM, İhtisas Kuruluşları, sağlık idareleri, meslek grupları ve uygun görülecek diğer örgütlerle fiili bir iş birliği kurmak ve sürdürmek.
- Hükümetlere, istek üzerine, sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi için yardım yapmak.
- Epidemiyoloji ve istatistik hizmetleri de dahil olmak üzere gerekli görülecek idari ve teknik hizmetleri kurmak ve sürdürmek.

GÖREVLERİ:

- Gerektiğinde diğer İhtisas Kuruluşları ile iş birliği yaparak kazalardan doğan zararları önleyebilecek önlemlerin alınmasını teşvik etmek.
- Gerektiğinde diğer İhtisas Kuruluşları ile iş birliği yaparak, beslenme, mesken, eğlence, ekonomik ve çalışma koşullarının ve çevre sağlığı ile ilgili diğer bütün unsurların iyileştirilmesini kolaylaştırmak.
- Sağlığın geliştirilmesine katkıda bulunan bilim ve meslek grupları arasında iş birliğini kolaylaştırmak.

GÖREVLERİ:

-Uluslararası sağlık sorunlarına ilişkin sözleşmeler, anlaşmalar ve tüzükler teklif etmek, tavsiyelerde bulunmak ve bunlardan dolayı Örgüt’e düşebilecek ve amacına uygun görevleri yerine getirmek.

-Gerekirse diğer ihtisas kuruluşları ile iş birliği yaparak kamu sağlığı, hastane hizmetleriyle sosyal güvenlik de dahil koruyucu ve tedavi edici tıbbi bakıma ilişkin idari ve sosyal teknikleri incelemek ve tanıtmak.

.....

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 1919 yılında kurulmuştur.

Ekim-Kasım 1919'da Washington'da gerçekleştirilen Birinci Uluslararası Çalışma Konferansı ile altı sözleşme ve altı tavsiye kararı kabul edilmiştir.

Bu kuruluş;

Çalışma hayatının sosyal, yasal, ekonomik, işletme ve sağlıkla ilgili konularıyla ilgilenmekte,

Üye devletlerin katkısı ile çıkardığı çok taraflı sözleşmeler ve tavsiye kararları ile çalışma hayatını uluslar arası düzeyde düzenleyici rol oynamaktadır.

ILO-Türkiye

Örgüte, Cumhuriyetin kuruluşunun henüz 9. yılında, yani 1932 yılında üye olan Türkiye, 185 Sözleşmeden 59'unu onaylamıştır.

Türkiye'nin ILO sözleşmelerini onaylama oranı yüzde 31'dir. Türkiye'nin ILO sözleşmelerini onaylama oranı son yıllarda artmış olmakla birlikte sözleşmelerin uygulanması konusunda ciddi sorunlar ve ihlaller devam etmektedir.

Dönem	Onaylanan ILO Sözleşmesi Sayısı
1932-1946 Dönemi	1
1946-1959 Dönemi	11
1960-1980 Dönemi	15
1980-2015 Dönemi	32
Toplam (1932-2015)	59

→ Çalışma yaşamında barışın refah açısından vazgeçilmez olduğu şeklindeki kurucu misyonu doğrultusunda hareket eden Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), **sosyal adaleti, uluslararası planda tanınan insan ve emek haklarını gerçekleştirmek için çalışmaktadır.**

→ Bugün ILO insana yakışır işler yaratılmasına; çalışanları ve iş çevrelerini kalıcı bir barış, refah ve ilerlemeye sahip çıkmaya yöneltecek ekonomik koşullarla çalışma koşullarının sağlanmasına yardım etmektedir.

ILO Stratejisi

ILO'nun dört stratejik hedefi bulunmaktadır:

-Çalışma yaşamında standartların, temel ilkelerin ve hakların yaygınlaştırılması ve yaşama geçirilmesi

-Herkes için sosyal korumanın kapsamının genişletilmesi ve etkililiğinin artırılması

-Kadınların ve erkeklerin insana yakışır işlerde çalışıp insana yakışır kazanç sağlayabilmeleri için gerekli fırsatların artırılması

-Üç taraflılığın ve sosyal diyalogun güçlendirilmesi

ILO, üç taraflı bileşenlerine –ve bir bütün olarak topluma- çeşitli yollardan hizmet etmektedir:

- Temel insan haklarının gözetilmesine, çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine ve istihdam fırsatlarının güçlendirilmesine yönelik uluslararası politika ve programların geliştirilmesi
- Uygulamaların denetlenmesine yönelik olarak uluslararası çalışma standartlarının belirlenmesi

ILO, üç taraflı bileşenlerine –ve bir bütün olarak topluma- çeşitli yollardan hizmet etmektedir:

- Bu politikaların etkili biçimde uygulanmasında ülkelere yardım etmek üzere bileşenlerle aktif ortaklık yoluyla hazırlanan ve uygulanan yaygın bir uluslararası teknik işbirliği programı
- Tüm bu çabaların daha ileriye taşınmasına destek olacak eğitim ve araştırma çalışmaları

Soru 1

Aşağıdakilerden hangisi sigortalının meslek hastalığına sebep olan işinden fiilen ayrıldığı tarih ile meslek hastalığının meydana çıktığı tarih arasında geçen en uzun süreyi ifade etmektedir?

- A-Kuluçka süresi
- B-Yükümlülük süresi
- C-Mesleki dayanım süresi
- D-Bekleme süresi

Soru 1

Aşağıdakilerden hangisi sigortalının meslek hastalığına sebep olan işinden fiilen ayrıldığı tarih ile meslek hastalığının meydana çıktığı tarih arasında geçen en uzun süreyi ifade etmektedir?

A-Kuluçka süresi

☒ B-Yükümlülük süresi

C-Mesleki dayanım süresi

D-Bekleme süresi

Soru 2

Aşağıdakilerden hangisi çalışma süresi boyunca hiçbir zaman ulaşılmaması veya aşılmaması gereken düzeyi ifade etmektedir?

A-Eşik sınır değer

B-Limit konsantrasyon

C-Müsaade edilebilen azami konsantrasyon

D-STEL değeri

Soru 2

Aşağıdakilerden hangisi çalışma süresi boyunca hiçbir zaman ulaşılmaması veya aşılmaması gereken düzeyi ifade etmektedir?

A-Eşik sınır değer

B-Limit konsantrasyon

☒ C-Müsaade edilebilen azami konsantrasyon

D-STEL değeri

Soru 3

Aşağıdaki hangi bilim adamı radon gazı ve akciğer kanseri ilişkisi ile tozlu ortam ve pnömokonyoz ilişkisini anlamlandırmış ve “madenci hastalığı” adını vermiştir?

A-Agricola

B-Hipokrates

C-İmhotep

D-Nicander

Soru 3

Aşağıdaki hangi bilim adamı radon gazı ve akciğer kanseri ilişkisi ile tozlu ortam ve pnömokonyoz ilişkisini anlamlandırmış ve “madenci hastalığı” adını vermiştir?

- ☒ A-Agricola
- ☐ B-Hipokrates
- ☐ C-İmhotep
- ☐ D-Nicander

Soru 4

1633-1714 yılları arasında İtalya'da yaşamış olan ve ilk meslek hastalıkları kitabını yazdığı için iş hekimliğinin babası olarak anılan hekim aşağıdakilerden hangisidir?

- A-Plini
- B-Hipokrates
- C-Ramazzini
- D-Nicander

Soru 4

1633-1714 yılları arasında İtalya'da yaşamış olan ve ilk meslek hastalıkları kitabını yazdığı için iş hekimliğinin babası olarak anılan hekim aşağıdakilerden hangisidir?

A-Plini

B-Hipokrates

☒ C-Ramazzini

D-Nicander

Soru 5

Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) hangi tarihte kurulmuştur?

A-1939

B-1948

C-1923

D-1919

Soru 5

Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO) hangi tarihte kurulmuştur?

A-1939

B-1948

C-1923

☒ D-1919

Soru 6

Aşağıdakilerden hangisi hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinin yer aldıkları **üç** taraflı tek BM kuruluşudur?

A-İLO

B-İSO

C-OSHA

D-WHO

Soru 6

Aşağıdakilerden hangisi hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinin yer aldıkları **üç** taraflı tek BM kuruluşudur?

- ☒ A-ILO
- ☐ B-İSO
- ☐ C-OSHA
- ☐ D-WHO

Soru 7

Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat ve Meşrutiyet dönemindeki işçi sağlığı ile ilgili hususlar içeren düzenlemelerdendir?

- A-Borçlar kanunu
- B- Lonca teşkilatı
- C-Dilaverpaşa nizamnamesi
- D-Teavün sandığı

Soru 7

Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat ve Meşrutiyet dönemindeki işçi sağlığı ile ilgili hususlar içeren düzenlemelerdendir?

A-Borçlar kanunu

B- Lonca teşkilatı

☒ C-Dilaverpaşa nizamnamesi

D-Teavün sandığı

Soru 8

Aşağıdakilerden hangisi İş sağlığı ve güvenliğinin temel ilkelerindendir?

A-İSG ile ilgili ulusal bir program olmalı

B-Sosyal taraflar ve diğer paydaşlarla görüş alışverişi yapılmalı

C-İş sağlığı ve güvenliği politikalarının sürekli iyileştirilmesi sağlanmalı

D-Hepsi

Soru 8

Aşağıdakilerden hangisi İş sağlığı ve güvenliğinin temel ilkelerindendir?

A-İSG ile ilgili ulusal bir program olmalı

B-Sosyal taraflar ve diğer paydaşlarla görüş alışverişi yapılmalı

C-İş sağlığı ve güvenliği politikalarının sürekli iyileştirilmesi sağlanmalı

☒ D-Hepsi

Soru 9

Aşağıdaki şıklardan hangisinde İLO'nun üçlü yapısı doğru verilmiştir?

- A-Birleşmiş milletler-Avrupa birliği-Hükümet
- B-İşçi-İşveren-Hükümet
- C-Avrupa birliği-Hükümet-Muhalefet
- D-Dünya sağlık örgütü-İşçi-İşveren

Soru 9

Aşağıdaki şıklardan hangisinde İLO'nun üçlü yapısı doğru verilmiştir?

A-Birleşmiş milletler-Avrupa birliği-Hükümet

☒ B-İşçi-İşveren-Hükümet

C-Avrupa birliği-Hükümet-Muhalefet

D-Dünya sağlık örgütü-İşçi-İşveren

Soru 10

Aşağıdakilerden hangisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca yetkilendirilen Eğitim kurumlarından eğitim sertifikası alara ve eğitim sonrasında yapılan sınavdan başarılı olarak çalışma hayatıyla ilgili sağlık sorunları konusunda çalışmaktadır?

A-İş güvenliği uzmanı

B-İşyeri hekimi

C-İş müfettişi

D-İş hijyenisti

Soru 10

Aşağıdakilerden hangisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca yetkilendirilen Eğitim kurumlarından eğitim sertifikası alara ve eğitim sonrasında yapılan sınavdan başarılı olarak çalışma hayatıyla ilgili sağlık sorunları konusunda çalışmaktadır?

A-İş güvenliği uzmanı

☒ B-İşyeri hekimi

C-İş müfettişi

D-İş hijyenisti

BİR SONRAKİ DERSİMİZDE GÖRÜŞMEK ÜZERE...

Prof.Dr.F. Olcay TOPAÇ
Uludağ Üniversitesi
Çevre Mühendisliği Bölümü
olcaytopac@uludag.edu.tr

